

Husstandene kan spare mange penge på kommunernes obligatoriske affaldsordninger. Men kommunerne har gennem deres regulatoriske monopol ikke incitament til at reducere gebyrerne. Det anbefales derfor, at konkurrencen styrkes gennem obligatorisk udbud, og at husstandenes benyttelsespligt til de kommunale ordninger ophæves. Analysen viser samtidig, at der er basis for økonomisk regulering, når Forsyningstilsynet tildeles en rolle på området.

- **Husstandene kan i gennemsnit spare knap 900 kr. på deres affaldsgebyrer, hvis alle kommuner var lige så effektive som de bedste**
Kommunerne er forskellige. Derfor er der i analysen taget højde for forskelle i befolkningstæthed og serviceniveau for affald. Samlet set kan husstandene spare 2,4 mia. kr. årligt på deres affaldsgebyrer ved at kommunerne bliver lige så effektive som de bedste sammenlignelige kommuner.
- **I de dyreste kommuner kan husstandene spare op til 2.800 kr. årligt**
Gebyret i de dyreste kommuner er op mod 6.500 kr. årligt. I en gennemsnitskommune koster det 3.748 kr. for en husstand. Affaldsordningerne er obligatoriske for husstandene.
- **Analysen viser hvilke kommuner, som hver enkelt kommune bør søge inspiration hos**
Analysen peger på, hvilke lignende kommuner som hver enkelt kommune kan søge inspiration hos for at realisere deres besparelspotentialer. Det kan fx være med hensyn til forbedringer af organisering, ledelse, økonomistyring, rekruttering mm., men det er op til den enkelte kommune at fastlægge præcist, hvad den kan lære af sine referencekommuner.
- **Nye krav til affaldsindsamling er ikke årsag til de store besparelspotentialer**
Resultaterne er ikke drevet af, at det fra 2021 blev lovpligtigt for kommunerne at indsamle 10 forskellige fraktioner. Kommunerne er sammenlignet i et år, hvor de alle er underlagt de samme krav, hvorfor lovgivningen ikke kan forklare de store besparelspotentialer. Heller ikke forskellig indfasning af lovgivningen synes at forklare forskellene.
- **Det anbefales, at husholdningernes benyttelsespligt ophæves, og at kommuners affaldsindsamling omfattes af udbudspligt**
Ud over afskaffelse af husholdningernes benyttelsespligt samt udbudspligt af kommunernes affaldsindsamling, kan omkostningseffektivitet i sektoren fremmes gennem økonomisk regulering på samme måde som Forsyningstilsynet i dag regulerer andre forsyningsvirksomheder under hvile-i-sig-selv-regler. Det er vigtigt, at aftalen om affaldsliberalisering fra 2020 følges til dørs, så kommunal affaldshåndtering selskabsgøres og reguleres af Forsyningstilsynet.

Der er stor forskel på, hvad husstandene betaler for at være tilmeldt kommunens affaldsordninger. Analysen viser, at forskelle i gebyrer ikke i væsentlig grad kan forklares af forhold, som kommunerne ikke selv har indflydelse på, som fx befolkningstæthed. Til at beregne besparelspotentialerne i kommunerne er metoden Data Envelopment Analysis (DEA) anvendt. Metoden er bredt anvendt til benchmarking, herunder til økonomisk regulering af den danske forsyningssektor. Analysemetoden og resultaterne er gennemgået i notatet '[Analyse af affaldsgebyrer](#)'.

Af tabel 1 og tabel 2 fremgår besparelspotentialerne for hhv. kommuner, der opkræver moms, og kommuner, der ikke opkræver moms. I analysen har det ikke været muligt at fastslå, hvor meget de relativt bedste kommuner kan forbedre sig. Dermed er resultaterne i analysen et underkantskøn. Når den kommunale affaldshåndtering efter planen selskabsgøres, vil al affaldshåndtering igen blive momspligtig.

Forskelle i kommunernes effektivitet kan delvist henføres til, at den nuværende regulering ikke tilskynder til omkostningsreduktioner. Derfor anbefales det, at kommunernes monopol på husstandenes affaldshåndtering ophæves, da det vil åbne op for konkurrence og dermed skabe et effektiviseringspres fra potentiel konkurrence.

I forbindelse med implementering af det i aftalen forudsatte prisloft på husholdningernes affaldsgebyrer, anbefales det, at Forsyningstilsynets regulering kommer til at bestå af generelle og individuelle effektivitetskrav baseret på benchmarkanalyser på virksomhedernes omkostningseffektivitet (økonomisk regulering).

Endelig bør kommunerne pålægges udbudspligt af affaldsindsamlingen. Analysen indikerer, at kommuner, der har private vognmænd, er mere effektive end kommuner med kommunal indsamling. Konkurrencevenlig regulering i sektoren kan fremme lavere affaldsgebyrer for husholdningerne, så det sikres, at de kommunale selskaber kun kommer til at stå for affaldsindsamlingen, hvis de er mest effektive. I den forbindelse, er det vigtigt at sikre, at udbuddene tilrettelægges med henblik på at drive de mest effektive løsninger frem. Afholdelse af udbud i sig selv er ikke nødvendigvis tilstrækkeligt.

Besparelsespotentialer i kommunerne

Tabel 1

Kommuner der opkræver moms

Kommune	Gebyr inkl. moms	Besparelsespotentialer	Referencekommuner
Halsnæs	5.039	2.846	Herning
Herlev	5.009	2.816	Herning
Egedal	4.971	2.778	Herning
Hillerød	4.843	2.650	Herning
Faxe	4.565	2.372	Herning
Ringsted	4.510	2.317	Herning
Middelfart	4.350	2.157	Herning
Kerteminde	4.080	1.887	Herning
Assens	4.039	1.846	Herning
Favrskov	3.988	1.796	Herning
Haderslev	3.987	1.794	Herning
Sønderborg	3.934	1.741	Herning
Aabenraa	4.055	1.702	Herning og Varde
Næstved	3.868	1.675	Herning
Greve	4.527	1.618	Odder og Rødovre
Frederikssund	3.800	1.607	Herning
Albertslund	3.799	1.606	Herning
Lyngby-Taarbæk	4.324	1.598	Odder og Herning
Fredensborg	3.771	1.578	Herning
Holbæk	3.742	1.549	Herning
Dragør	3.706	1.514	Herning
Vordingborg	3.704	1.511	Herning
Hvidovre	4.215	1.489	Odder og Herning
Kalundborg	3.639	1.446	Herning
Guldborgsund	3.660	1.435	Herning og Varde
Gribskov	3.573	1.380	Herning
Helsingør	3.573	1.380	Herning
Frederikshavn	3.530	1.337	Herning
Glostrup	3.975	1.249	Odder og Herning
Faaborg-Midtfyn	3.412	1.219	Herning
Lejre	3.697	1.176	Herning og Odder
Svendborg	3.355	1.162	Herning
Vejle	3.336	1.143	Herning
Aarhus	3.270	1.077	Herning
Sorø	3.267	1.074	Herning
Vesthimmerlands	3.872	1.003	Varde og Herning
Lolland	3.660	727	Varde og Herning
Høje-Taastrup	3.576	667	Odder og Rødovre
Brønderslev	3.173	659	Herning og Varde
Nyborg	3.375	649	Odder og Herning
Syddjurs	2.960	638	Herning og Varde
Esbjerg	2.775	582	Herning
Silkeborg	2.744	551	Herning
Rebild	3.148	376	Varde og Herning
Langeland	3.325	328	Varde og Herning
Randers	2.498	305	Herning
Nørddjurs	2.960	220	Varde og Herning
Morsø	2.815	172	Varde og Herning
Billund	3.156	136	Varde, Odder og Herning
Aalborg	2.938	64	Odder
Herning	2.193	0	Herning
Nordfyn	3.946	0	Nordfyn
Odder	2.874	0	Odder
Rødovre	4.570	0	Rødovre
Skanderborg	2.874	0	Skanderborg
Slagelse	3.721	0	Slagelse
Tønder	5.095	0	Tønder
Varde	3.094	0	Varde

Kilde: Egne beregninger baseret på dataindsamling af kommunernes affaldsgebyrer

Note: Sorteret efter størst til mindst besparelsespotentialer. Referencekommuner er præsenteret i vægtet rækkefølge, så de vægtigste i udregningen af kommunens efficiensscore er præsenteret først.

Tabel 2
Kommuner der ikke opkræver moms

Kommune	Gebyr ekskl. moms	Besparelsespotentiale	Referencekommuner
Vallensbæk	6.462	2.408	Gentofte og Bornholm
Rudersdal	5.204	2.339	Odense, Stevns og Gentofte
Allerød	4.950	2.025	Stevns, Odense og Gentofte
Ishøj	6.253	1.794	Bornholm og Gentofte
Solrød	4.225	1.627	Odense og Stevns
Hørsholm	4.294	1.431	Odense, Stevns og Gentofte
Furesø	3.765	1.223	Odense
Roskilde	3.774	1.047	Odense og Stevns
Køge	3.897	976	Stevns, Odense og Gentofte
København	4.458	964	Gentofte og Odense
Ballerup	5.146	951	Bornholm og Gentofte
Thisted	4.027	760	Lemvig og Hjørring
Fredericia	3.478	725	Odense og Stevns
Gladsaxe	3.216	674	Odense
Kolding	3.576	651	Stevns og Odense
Odsherred	3.638	640	Stevns, Lemvig og Bornholm
Ikast-Brande	3.660	556	Hjørring og Lemvig
Frederiksberg	2.963	421	Odense
Viborg	3.413	408	Hjørring
Horsens	3.201	298	Stevns og Odense
Holstebro	3.255	257	Hjørring og Stevns
Mariagerfjord	3.311	207	Hjørring og Lemvig
Jammerbugt	3.430	199	Lemvig og Hjørring
Skive	3.160	128	Hjørring og Lemvig
Brøndby	4.186	121	Gentofte og Bornholm
Struer	3.050	65	Stevns og Hjørring
Hedensted	3.034	52	Stevns og Hjørring
Vejen	3.159	9	Lemvig og Hjørring
Bornholm	4.824	0	Bornholm
Gentofte	3.550	0	Gentofte
Hjørring	3.005	0	Hjørring
Lemvig	3.285	0	Lemvig
Odense	2.542	0	Odense
Stevns	2.970	0	Stevns

Kilde: Egne beregninger baseret på dataindsamling af kommunernes affaldsgebyrer

Note: Sorteret efter størst til mindst besparelsespotentiale. Referencekommuner er præsenteret i vægtet rækkefølge, så de vægtigste i udregningen af kommunens efficiensscore er præsenteret først.